სამშობლო

შაბათი 19 სექტემბერი.

წელიწადი I.

ფასი: წლიურათ 8 მ., ნახევარი წლით 5 მ., თვიურათ 4 ან. ცალკე ნუმერი ერთი შაური. დამატებით 7 კ. წლიური ხელის მომწერლებს ეახლოვნენ ფასი შეუძლიათ ნაწილნაწილათ გადაიხადონ ერთის მოწერის დროს 3 მ., და ნარჩენი კიდევ ნაწილნაწილათ. განცხადების ფასი: ჩვეულებრივი ტექსტის პირველ გვერდზე პეტიტით ღირს 15 კაპ., უკანასკნელზე 10 კ. სხვა ადგილებიდან კავკასიის გარეშე მიღებულ განცხადებათა ფასი: სტრიქონი პეტიტი ტექსტის წინ 20 კაპ., უკან 15 კ. სამგლოვიარო განცხადების დებედვა თითოჯერ ნაშუადღევის 2 საათ. ღირს 3 მ. 2 საათს შემდეგ 4 მან.

№ 179 ყოველდღიური საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი № 179

ტელეფონი № 76.

„სამშობლო დედის ძუძუი, არ გაიცვლების სხვაზედ,
ორივ ტკბილია ძმობილო, მირჩევნის ორსავ ლზედ,
როგორც უფალი, სამშობლოც ერთია ქვეყანაზედ.“

ტელეფონი № 76.

საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი „სამშობლო“

ყოველკვირეული სურათებიანი დამატებით

გაზეთი ღირს: ერთი წლით 8 მანეთი, ნახევარ წლით 5 მან. ერთი თვით—ოთხი აბაზი. ცალკე ნუმერი ერთი შაური, დამატებიანი 7 კ. მისამართი: ქუთაისი, რედაქცია „სამშობლო“.
ვ!თხოვთ ომში დაჭრილთა და მოკლულთა ნათესავ-მეგობრებს მოგვაწოდონ მათი სურათები. რედაქტორი ი. თ. ცინცაძე.

კვირას, 20 ეკენისთვეს, საფიჩხიის სახიფლაოს ეკლესიაში გადახდილი იქნება ორმოცი დღის წირვა და პანაშვიდი განსვენებულის

ანასტასია დიმიტრის ასულის ბაქრაძის

სულის მოსახსენებლად, რასაც აუწყებენ ძვირფასის განსვენებულის დედა: ეკატერინე დიმიტრის ასული აბდუშელიშვილისა და სოფიო დიმიტრის ასული ჩხატარაშვილისა.

წირვის დასაწყისი დილის 10 საათზე. პანაშვიდი—12 საათზე. 1—1

ქალაქის თეატრი

დღეს, 19 სექტემბერს, ცნობილი ახალგაზდა მომღერალი ვ. ლორთქიფანიძე გამართავს

კონცერტს.

ხუთ განყოფილებათ.

1. ალ. ფარეთელი წაიკითხავს მოკლე რეფერატს ხელოვნებაზე.
2. წარმოდგენილი იქნება დრამატიული ეტიუდი ილ. ჭავჭავაძისა.

დედა და შვილი.

მონაწილეობას მიიღებენ: ქ-ნი ეპიტაშვილისა და ი. ყენტი.

3. კონცერტიული განყოფილება: მონაწ. მიიღ.: ბ-ნი ვარდენ ლორთქიფანიძე, თბილისიდან მოწვეულნი: ა) პროფ. თბილისის მუზიკალურ სასწავლებლისა, ცნობილი იტალიური ოპერის არტისტი ბ-ნი ბროჯი-ფუტტინი (დრ. ბარიტონი), ბ) ქ-ნი ე. ა. ხორინა (მეცო სოპრანო) და ქ-ნი ანდრონიკაშვილ-ციციშვილისა (პიანინო), სკრიპკის დამკვრელი ბ-ნი კარაგოზიანი და ვიოლონჩელის ღამკვრელი ბ-ნი ხაჩატუროვი შეასრულებენ სხვადასხვა ოპერის არიებს და რომანსებს.
4. სალიტერატურო განყოფილება. მონაწილეობას მიიღებენ: ქ-ნი ჩარექოვისა, ბბ. დ. თოიმაშვილი, ჰ. იასშვილი, გუტ, ბ ტაბიძე, ვ. რუხაძე, შალვა დადიანი, შოთა დადიანი, იდ. ბასტაძე და იდ. ყენტი.
5. ისევ კონცერტიული განყოფილება: სხვათა შორის ბ-ნი ლორთქიფანიძე შეასრულებს ძართულ რომანსებს.

დაუკრავს ორკესტრი. დაწვრილებით ათიშებსა და ბროგრამებში.

დასწყისი სადამოს 8 საათზე.

მ. დუნდუას ქალთა სასწავლებელი მდგომარე 1915 წ. ენკენისთვიდან გადაკეთდა საშუალო კერძო პროფესიონალურ სასწავლებლათ, ოთხკლასიან პროგიმნაზიის კურსით. სასწავლებელში სრულიად მოუმზადებელი ბავშვებიც მიიღებიან. თავისუფალი ადგილი უველა კლასშია. სწავლის ფასი ჩვეულებრივ: სასნბანოსა და სხვა განყოფილებებში 20 მანეთი, ხოლო პროგიმნაზიულ კლასებში 25 მანეთი.

მოლაპარაკება დილის 9—2 საათამდი შეიძლება.

მისამართი: ბალახვანის ქუჩა, იოსებ ბაქრაძის სახლებში. თვ.

ქ. ქუთაისი.

ექიმი ქალი უენევის უნივერსიტეტის დოქტორი მედიცინისა

ლ. ა. კეტლერი-დადუნაშვილისა

ღებულობს შინაგან და ქალთა ავათმყოფობით
სნეულებს დილის 9—12 საათ. ს. საღ. 5—6 ს.
ქარვასლის ქუჩა, (კლასიკურ გიმნაზიის პირდაპირ) ადანაიას სახლები.
თვ. 975

ექიმი ზ. დ. ნასარიძე შინაგანი, ნერვებისა და ბავშვების სნეულებით ავათმყოფებს იღებს დილის 8—2 საათამდე და საღამოთი 6—8 საათ. თბილისის ქუჩა, ქუთაისის ყოფილი ქალაქის თავის დ. ა. ფორთქიფანიძის სახლი. თვ.

ექიმი ი. ჩარექოვი ქალაქ. საავათმყოფოს ორდინატორი. განაახლა კანის, ვენერიულ და სიფილისიანი ავათმყოფების მიღება ახალ ბინაზე, დილით, 12—2 საათ. საღამ. 6—8 საათ. მისამართი: ლევაშოვის ქუჩა, ალიბეგოვის სახლში. (თ.)

გაბრიელ იოსების ძე

ექიმი გოკიელის

ელექტრონისა და სინათლის კაბინეტი.

შინაგანი ნევრებისა და ვენერიულ ავათმყოფების მიღება დილის 9—12 საათ. საღ. 6—8 საათ.

ალექსანდრეს ქ. საკუთარი სახლი. თ.

ბეგა მ. მ. კოხრეიძე უცრის ყვავილს, უკეთებს ნემსებს, ეხმარება მშობიარეთ და აძლევს ავათმყოფთ რჩევა-დარიგებას ყოველ დროს.

ალექსანდროვის ქუჩა სახლი თევდორაძისა, ფილიპოვის მაღაზიის პირდაპირ.

მასაქით სამ. კურნალო კაბინეთი

ვარ. ბალანჩივაძისა.

ვკურნავ მასაჟით, საექიმო ვარჯიშობით. ვსპობ სახეზე: მუწუკებს, ნაოჭებს, ჭორფლს მეტ სიწითლეს, ნაყვავილებს და ყოველგვარ სახის ავათყოფობას. ამასთან ვუცრი ყვავილსაც და აგრეთვე ნაბდვილათ ვარჩენ თავზე კანის ქერცლს, ანუ ქეტერს ახალი გამოსული წამლის საშვალებით. ქეტერის მოსპობის შემდეგ თმა სრულიად აღარ სცვინდება და იღებს სასიამოვნო ფერსა და სირბილეს. ავათმყოფების მიღება დილის 9—2-დე და საღამოს 4—6 საათამდე. რჩევა დაწერიგება 10 შაური. მისამართი: გენერლის ქუჩა, ლორთ ქიფანიძის სახლი. თ.

ელექტრო „რადიუმი“ თეატრი

ხუთშაბათიდან, 17 სექტემბრიდან, ახალი საუცხოვო პროგრამა.

ღამე ანტერაოლის კუნძულზე. სანახაობა.

სენსაცია! სეზონის თაიგული!

ჭაბუკი გმირი.

ძლიერი დრამა უკანასკნელ ომის ამბებიდან ორ ნაწილათ. დიდი საყურადღებო სანახაობა.

ბიესა ნათამაშებია ფირმის საუკეთესო არტისტებისაგან.

ვენეციური ჩულქი. მჭიარული კომედია ორ ნაწილათ.

ანონსი: ორშაბათიდან 21 სექტემბრიდან ნაჩვენები იქნება სენსაციური სურათი გაგრძელება მილიონეების გიპნოზის ბავშვების ქვეშ. 5 და 6 სერია 5 ნაწ.

ანონსი: ქვირას, 20 სექტემბერს ვალაქტ. ტაგიძის **სალამო** ქალაქის თეატრში დაწვრილებ. შემდეგ ანონსი:

საყოველთაოთ ვაცნობებ, რომ გავხსენით სააგენტო. დამზღვევ (სტრახის) საზოგადოებისა

„რუსეთი“ („როსსია“),

სადაც შეიძლება **დაზღვევა** სიცოცხლისა და უბედურ შემთხვევებისაგან,

პირადათ მოსალაპარაკებლათ ვთხოვ მობრძანდენ დილის 10 ს-დან ნაშუადღევის 1 საათ. და საღამოობით 4 საათ.—7 საათ. ჩვენს კანტორაში ქ. ქუთაისში, ორპირის ქუჩაზე, საკუთარ სახლში, ქალაქის მეორე აფთიაქის ზემოთ. მსურველთ შეუძლიათ აგენტის სახლში მიწვევით დაიზღვევონ თავი. ტელეფონი № 26

წერილობით შეკითხვაზე პასუხი დაუყონებლივ მიეცემა.

თ. აგენტი დამზღვევ საზოგადოებისა **დავით სიმონის ძე ლორთქიფანიძე.**

განცხადება. ქუთაისის საავტო-სამრეწველო მოსამსახურეთა დამხმარე-ბელი საზოგადოების გამგეობა ამით აუწყებს აღნიშნულ საზოგადოების წევრებს, რომ კვირას, 20 სექტემბერს, ამა 1915 წ., დილის 10 საათზე, განმეორებით დანიშნულია ქუთაისის თვითმართველობის შენობაში

წევრთა საზოგადო კრება და სთხოვს წევრებს აუცილებლათ დასწრონ კრებას 1—1—073

ომი

(პეტ. დეპ. საგენტოსაგან)

კავკასიის ასპარეზი.

კავკ. ჯარების შტაბისაგან.

თფილისი. 15 ეკენ. მელიზგერთის მიმართულებით ჩვენმა რაზმმა გამოდევნა ოსმალოები სოფელ ალიკანიდან. ოლთისის ფრონტზე შეტაკებები არ მომხდარა.

აღმოსავლეთის ასპარეზი.

პეტროგრადი. 17 ეკენისთვე. ოფიციუმაღლესი მთავარსარდლის შტაბისაგან. რიგის რაიონის ფრონტზე გერმანელებს რამდენიმე წვრილი იერიშები მოეჭონდათ, ცდილობდენ გამაგრების მდინარის აღმოსავლეთ ნაპირზე კემერნის რაიონში. გერმანელები განდევნილ იქნენ მდინარის იქით, გერმანელებმა იერიში მიიტანეს აგრეთვე სოფელ ვოპროზზე მირსაგალენის ჩრდილო-დასავლეთით, მაგრამ აქაც მოგერეგულ იქნენ. დვინსკთან არსებითი ცვლილება არ მომხდარა. დრისვიატის ტბის სამხრეთით გერმანელების მიერ მოტანილი იერიში ჩვენმა ცხენოსანმა ჯარმა შეაჩერა. ბოგინსკის ტბიდან სამხრეთით მდებარე ფრონტზე მომხდარს ბევრ ბრძოლაში წარმატება ჩვენს მხრეზე იყო და ალაგ-ალაგ ჩვენმა ჯარმა რამდენიმეთ კიდეც წინ წაიწია. სოფელ ლუბკის რაიონში, ნაროჩის ტბის სამხრეთით, ენერგიული შეტევით მტერი უკუქცეულ იქნა და უწესრიგოთ დაიხია. სოფელ დანიუშევოსთან მდ. ვილიიზე, სმორგონის ქვემო მომხდარი ბრძოლა ჩვენს სასარგებლოთ დასრულდა. კრევო-კროშინის ფრონტზე (ბარანოვიჩის ჩრდ. დასავლეთით) ოკინსკის არხზე ხშირი და კერძო შეტაკებები ხდებოდა, რასაც საერთო მდგომარეობა არსებითად არ შეუცვლია. მდ. შუა სტრთან მდებარე რაიონში ჩარტორიისკთან და კოლკის აღმოსავლეთით ბრძოლა გრძელდება. ჩარტორიისკის ზემოთ სოფელ კულიოკოვიჩიდან სტირისკენ მტერი დევსწიეთ კოლკის აღმოსავლეთით ბ ხელახლად ავიღეთ ბრძოლით სოფელი კოჩიშჩე; ტყვეთ წამოვიყვანეთ 5 ოფიცერი და 100 ჯარის კაცი. ლუცკის აღმოსავლეთით, რომელიც ჩვენ ორი დღის წინათ დავსტოვეთ, უუსასტიკესი ბრძოლა მოხდა სოფელ ფილნოს რაიონში. მტრის შეტევით ჩვენი ჯარი იძულებული გახდა ბრძოლის რამდენიმე პუნკტი დაეტოვებია, თუმცა განმეორებითი კონტრიერიშით სოფ. ცუმანიდან ფილნოს სამხრეთით ჩვენ კვლავ შევძელით წინ წაწევა და მტრის გამოდევნა თხრილებიდან. მტრის კონტრ იერიში სოფ. ცუმანის ახლოს მოგერეგულ იქნა, აგრეთვე ორაოვითარი წარმატება არ ჰქონია მტრის იერიშებს სოფ. ცებროვას რაიონში ტარნოპოლის ჩრდილო-დასავლეთით და დაბა კოზლოვის სამხრეთ-აღმოსავლეთით.

დასავლეთის ასპარეზი.

პარიზი. 16 ეკენ. საღამოს ოფიციალური ცნობა. მთელი დღე გრძელდებოდა ბრძოლა სუშე—ვიმის შუა მდებარე მაღლობებზე. ამასთანავე ჩვენ ყველა დაკავებული პოზიცია შევინარჩუნეთ. შამპანში სასტიკი ბრძოლა არ შეწყვეტილა იმ კონცხის გამო, რომელიც მტრის პოზიციების წინ მდებარეობს მენილის ჩრდილოეთით, სადაც ჯერ, კიდევ მაგრდება ჯგუფი გერმანელებისა. ნამიურის მიდამოებში წინ წავიწიეთ. მასიჟის ჩრდილოეთით ლეპრეტისა და ჟორმონსკის ტყეებში ორივე მხარედან ძლიერი საარტილერიო სროლა იყო.

პარიზი. 17 ეკენისთვე. სამხედრო მთავრობის გადაწყვეტილებით, საფრანგეთ-შვეიცარიის საზღვარი დროებით დაიკეტა. მატარებლების მიმოსვლა, წერილების, დეპეშებისა და ამანათების გზავნა შეწყდა. საზღვარ გარეთ გასაგზავნი დეპეშები შეჩერდებიან 40 საათს.

პეტროგრადი. 17 ეკენ. ნაშუადღევის ორ საათზე უმაღლესი მთავარ სარდლის განაკიდან დაბრუნდენ სახელმწიფოს საბჭოს წევრნი.

ომის ამბები.

საფრანგეთის ასპარეზზე.

ამსტერდამის გაზეთების გადმოცემით საფრანგეთის ასპარეზზე დიდი ცვლილება დაიწყო: ბრძოლის ველზე ყველგან საშინელი განუწყვეტელი საარტილერიო ცეცხლი დაანთეს. ყველა გზებით ფრონტისკენ აურაცხელ საომარ მასალას მიეზიდებიან და მაშველი რაზმები მიჰყავთ. გერმანელები უკანდასახევათ ემზადებიან.

(კ. ს.)

სტუდენტების აფიცრებათ იყვნენ.

სამხედრო სამინისტროს აზრით აქვს კითხვა აღძრას, რომ აფიცრების შტატის შესავსებათ ჯარში გაიწვიონ სტუდენტები. განზრახვა აქვთ ამ მიზნისთვის უფრო პირველი კურსის ახალგაზდა სტუდენტებს მიმართონ, შესაძლებელია, რომ სამინისტრომ მოწვევითი მიმართოს ახალგაზდობას, რომ ის თავის ნებით ვოლონტერათ ჩაეწეროს ჯარში.

(კ. ს.)

დედეაგაჩის გამაგრება.

სალონიკიდან გაზეთებს აუწყებენ, რომ დედეაგაჩში გერმანიის სამი სუბმარინი ბინადრობს, რომლებსაც გერმანელი სამხედრო ინჟინერები ხელმძღვანელობენ. სიმაგრეებს გამალებული აგებენ.

რუსეთის ასპარეზზე.

„ნოვოე ვრემიას“ სიტყვით სარნი-ოველის ხაზზე და მდ. სტოხოდზე გამართულ ბრძოლებიდან სჩანს, რომ გერმანელები აქ რაღაც დიდ ოპერაციას აწყობენ.

„ერეი“ კი სწერს: „დვინის მთელ ფრონტზე ამ ბოლო ხანებში მდგომარეობა თითქმის არაფრით შეცვლილა. მტერი იმის შიშით, რომ აქ გამართულ ბრძოლის გამო რიგის რაიონში შეტევა არ შესუსტდეს, იგი ახლა რაც ძალი და ლონე აქვს ისევ რიგის რაიონს მიუბრუნდა. დიდ ენერგიას იჩენს მტერი აგრეთვე ვილეიკის რაიონში, სადაც მას უნდა რუსის ჯარის ხაზი დიდ მანძილზე გაარღვიოს; ამიტომ მას ერთ და იმავე დროს ვილეიკის დასავლეთიდანაც იერიში მოიქცევს, სადაც გერმანელთა მთავარი ძალები მოქმედებენ: აქ ფიქრობენ ისინი ხაზის გარღვევას, მაგრამ ვილეიკაც, მოლოდინოც და სმორგონიც დღემდე ისევ რუსების ხელშია. (რ.)

ჰინდენბურგი და ვილჰელმი.

კარგა ხანია, რომ გაზეთებმა გადმოგვცეს, თითქო ჰინდენბურგსა და ვილჰელმს შორის უთანხმოება ჩამოვარდნილიყოს, ახლა ამ საგანზე გაზეთი „დენი“, ინგლისური „ტაიმსის“ ბერლინელ კორესპოდენტის, შემდეგ ცნობას გადმოგვცემს: „ჰინდენბურგსა და იმპერატორ შორის უთანხმოებამ ჯერ ისევ გაზაფხულის დასაწყისში იჩინა თავი. მაშინ, ჰინდენბურგმა ის აზრი გამოთქვა, რომ რუსეთთან საჭიროა სეპარატიული ზავი შეკვრათო; და ამას იგი იმით ასაბუთებდა, რომ რუსეთის სამხედრო ძალის გენდგურება შეუძლებელიაო თუნდაც გერმანიის ლაშქარი გამარჯვებას გამარჯვებაზე აღწევდეს, ვინაიდან ყოველი ასეთი გამარჯვება სიზიფის შრომას ედარება: რუსეთის საბოლოოთ დაპყრობა-დამარცხება მოუხერხებელიაო. ჰინდენბურგის ასეთმა შეხედულებამ მის თანამშრომელთა შორისაც უთანხმოება დაბადა. ეს ეს იყო მიზეზი იმის, რომ ამის შემდეგ ჰინდენბურგი უკანა რიგში დააყენეს და წინ წარმოსდგა მეორე ნიჭიერი მთავარსარდალი—მაკენზენი, რომელმაც სულ მოკლე დროში სახელი გაითქვა და ფელდ-მარშლის ხარისხიც მიიღო. (დ.)

სამშვიდობო აგიტაციის გამო.

კობენგაგენიდან გაზეთებს აუწყებენ, რომ გერმანიის ს. დ. მთავარი ორგანოს რედაქტორი მეიერი, რომელმაც ზავის საკითხზე ამას წინათ ბროშურა გამოქვეყნა, დაატუსაღეს. დეპუტატი ლიბკნეხტი სამართალში მისცეს. (კ. ს.)

გენერალური შტურმი.

სალონიკიდან გაზეთებს დეპეშით აუწყებენ, რომ დარდანელის წინააღმდეგ გენერალური შტურმი დაიწყეს. ინგლისმა ახალი ასი ათასი ჯარის კაცი მიაშველა მეზრძოლთ თ. ფ.

ბულგარელ სტუდენტების რუსოფილობა.

კოპენგაგენიდან დეპეშით აუწყებენ, რომ ბულგარელმა სტუდენტებმა რუსეთის წინააღმდეგ ბრძოლაზე უარი განაცხადეს, ბევრი მათგანი რუსის ჯარში ეწერებიან.

სერბიის საზღვრებზე.

გერმანია სერბიის საზღვრებზე ჯარების დაგროვებას ისევ განაგრძობს.

საშვიდობო პროკლამაციები.

ამ რამდენიმე დღის წინათ, როგორც კოპენჰაგენიდან გაზეთებს აუწყებენ ბერლინში პოლიციამ საიდუმლოთ გამოცემული პროკლამაცია აპოვნა და კონფისკაცია მოახდინა. პროკლამაციის სათაური: „ომი და პროლეტარიატი“ ავტორები—კარლ ლიბკნეხტი და ორი კიდევ სხვა ჟურნალისტი-სოციალისტი. ჟურნალისტები და საიდუმლო სტამბების მუშები, რომლებმაც ეს პროკლამაციები დაბეჭდეს, დატუსაღებულნი არიან. როგორც ეს პროკლამაცია, ისე მეორეც, რომლის სათაურია „ვინაა დამნაშავე უცხო ქვეყნების შემოერთების გიჟურ საქმეში?“—ძალიან ბევრთა გავრცელდა ხალხში და პრესის დიდი ყურადღებაც მიიპყრო; მაშინ პროკურატურამაც მიაქცია ყურადღება და გამოარკვია, რომ პროკლამაციებს, რომლებზედაც შვეიცარიის სასტამბო ნიშნები იყო დასმული, ადგილობრივათ ბერლინშივე, ბეჭდავენ. (რ. ვ.)

ქრონიკა.

(ჟურნალ-გაზეთებიდან.)

რუსეთი.

იმედის ხხივი.

პეტროგრადიდან გაზეთებს აუწყებენ, რომ შინაური პოლიტიკური მდგომარეობა შეიძლება რამოდენიმეთ მაინც შეიცვალოს: ეს ალბათ ხელმწიფის ბანაკიდან გორემიკინის დაბრუნების შემდეგ მოხდება. (რ. ს.)

გაზეთ „ვიჩერ“ ვრემიას“ ცნობით დღეს მოელოდენ ხელმწიფის ბანაკიდან გორემიკინის ჩამოსვლას, მაგრამ მოლოდინი არ გამართლდა. სამაგიეროთ საჩქარო დეპეშით იქ, ხელმწიფის მთავარ ბანაკში მინისტერთა საბჭის მთელი შემადგენლობა მიიწვიეს. ყველა მინისტრები ამ საღამოსვე საჩქარო მატარებლით გაემგზავრებიან. (ვ. ვ.)

მინისტრთა საბჭოს სხდომაზე გამოცხადება.

მინისტრთა საბჭოს საღამოს სხდომაზე გამოცხადა, რომ მინისტრთა უმრავლესობა წინასწარი ცენზურის შემოღებას უარყოფს.

გორემიკინი.

სხდომის შემდეგ მთავარ მინისტრი ხელმწიფე იმპერატორის ბანაკში გაემგზავრა.

ახალი ცირკულიარი.

გორემიკინის წინადადებით სამხედრო ცენზორებს ცირკულიარი დაუგზავნეს და უბრძანებენ, რომ დრო გამოშვებითი გამოცემებს დიდი ყურადღება მიაქცევენ და რაც კი რამ წესები და ზომები დადგენილია ყოველივე დროზე მიიღონ, რომ სამხედრო საქმისთვის მავნე რამ არ გატარდეს. (მ. ვ.)

ახალი ილიადორე.

უწმინდესმა სინოდმა სხდომა დანიშნა, რომელსაც ტობოლის ეპისკოპოსი ბარნაბა უნდა გაესამართლებინა; მაგრამ ეპისკოპოსი ბარნაბა სხდომაზე არ გამოცხადდა. ის პეტროგრადიდან სადღაც წავიდა, რის ნება მას კანონით არ ქონდა. ახლა არ იციან, თუ სად იმყოფება მღვდელთმთავარი და რას აკეთებს. სინოდმა მეორე სხდომა დანიშნა, რომელზედაც მღვდელ მთავარი უთუდ უნდა გასამართლონ. (რ. ვ.)

დიდი ნაგიჯი.

ქუთაისის ქალაქის საბჭომ დიდი ნაბიჯი გადასდგა. დიდის მთავრის ნიკოლოზ ნიკოლოზის ძის სახელობაზე გაგზავნილ დეპეშაში, უერთგულეს გრძნობასთან ერთად, მან გამოსთქვა სურვილი, რომ „მისი იმპერატორობითი უმაღლესობა აასრულებს ხალხის დიდი ხნის ნატვრას მის ეროვნულ აუცილებელ მოთხოვნილებათა დაკმაყოფილების შესახებ, ადგილობრივ თვითმართველობის მინიჭებით“. ეს არის სიტყვა ყველაზედ უფრო გაბედული და ყველაზედ უფრო კატეგორიულად ნათქვამი ამ უკანასკნელ დროს და როგორც ასეთს, ცხადია თან უნდა მოჰყოლოდა, როგორც აღფრთოვანება, ისე ერთგვარი შიშიც, საზოგადოების ზოგიერთ ნაწილში. ისე ადვილი არაფერია, როგორც მოთხოვნა და ისე ძნელიც არაფერია, როგორც მიღება. თუ ასეთ მსჯელობას წავიმძღვარებთ წინ, აღფრთოვანებაც და ეს შიშიც ბუნებრივი უნდა იყოს, მაგრამ არის კიდევ მეორე საკითხი, რომელიც თავის სიღრმეთ ჰფარავს ამ აღფრთოვანებასაც და ამ შიშსაც. უნდა ჩაედინა ქუთაისის ქალაქის საბჭოს, ის რაც მან ჩაიდინა, თუ ეს ერთი, საკითხი, რომელიც, ჯერ-ჯერობით, ბევრს და უფრო მეტ შიშსა ჰგვრის. და ამის შესახებ ორგვარი პასუხი შეუძლებელია. ჩვენ რომ პოლიტიკურ თვითმართველობას ვთხოულობთ, ეს ყველამ იცის. ამიტომ ერთი დღით ადრე ვიტყოდით ამას თუ ერთი დღით გვიან, საკითხი ამით არც მეტად საფრთხე შეიქნებოდა მთავრობისთვის, არც მეტად ლოიალური ჩვენთვის. პირიქით, ჩვენ რომ ეს საკითხი „გონივრულად“ სადმე მიგვეჩქმალა, ასეთი აქტი ჩვენის მხრივ, ჩვენს მოწინააღმდეგეებში და თვით მთავრობაშიაც უშრო მეტ ეჭვებს აღძრავდა. იმ დროს, როცა რუსეთში ყველა ერი თავის უფლებაზედ ლაპარაკობს, ჩვენი სიჩუმე გაუგებარი იქნებოდა ბეგრისათვის და მათ შეეძლოთ ეთქვათ ჩვენთვის: როგორ, თხუთმეტი წელიწადია თქვენი პრესა თვით მართველობაზედ ლაპარაკობს, თქვენმა დეპუტატმა სათათბიროში დეკლარაციაც კი წაიკითხა, თქვენ სდევნით ყველა იმ თქვენებს და არა თქვენებს, რომლებიც ამაში თქვენ არ გეთანხმებიან და ახლა კი სდუმხართ? მაშ, თქვენ თვითმართველობის პრინციპი, რომელიც, როგორც პოლიტიკური ფორმულა, უფრო მოსანელებელია რუსულ სახელმწიფო თვალსაზრისისთვის, შეგიცვლიათ და შეგიცვლიათ რაღაც უეცარ და უფრო მეტად საშინელ ფორმულაზედ, რომელიც ალბათ იქამდის საშინელია ჩვენთვის, რომ მალავთ კიდევაც?! აი რას გვეტყოდნენ ჩვენ და ასეთი ლაპარაკი სიმართლეს არ იქნებოდა მოკლებული. ჩვენს დროში, როდესაც არამც თუ ცალკე ადამიანის თავები, არამედ მთელი ერებისაც სავსეა ყველანაირის ავანტიურით, როდესაც გარეშე დაპირებანი აღემატებიან შინაურ დაპირებათ და როდესაც ცვალებადობა ომის ბედისა წამდაუწუმ ვიწრო ორღობეებში აგდებს არა მარტო ჯარებს, არამედ ერებსაც, ისე არაფერი არ არის საჭირო, როგორც გულწრფელობა და როგორც გარკვეული, ნათელი ფორმულა. ჩვენ გვქონდა აქამდის ეს ფორმულა, ცხადია, იგი ვერ დაიკარგებოდა ამ ერთი წლის განმავლობაში და ჩვენ, რომ ის არ გვეთქვა ეხლა, ან უკეთ რომა ვსთქვათ, რომ არ გაგვიმეორებინა, ვერავის ვერ დავარწმუნებდით, რომ ის ჩვენ რუსულ პატრიოტიზმის გულისთვის უარვყავით. ვინ

დაე, დავკარგო ყოველი!..

დაე! დავკარგო ყოველი,
თუ გინდ სინათლეც თვალისა;
მხოლოდ კი შემრჩეს იმედი
ბრწყინვალე მომავლისა...

———

დღე გამითენდეს დიადი,
შუქი ეფინოს არესა...
შუქურ ვარსკვლავმა იელვოს,
პირ ბადე ახსნას მთვარესა.

———

გაღვიძებული ტანჯული
თვის მტერს არ ემონებოდეს;
ასპიდ კლდეს, მაგარ რიდესა
დანგრევით ემუქრებოდეს...

———

მაშინ ცა ისევ იელვებს
ბუნება აყვავილდება;
ტყე, მინდორ-ველი, ბუჩქნარი
სულ უცხოდ აბიბინდება...

———

შავ კლდეში, შავი ყორნების
აღარ იქნება ხავილი,
სულ მოისპობა ამ ქვეყნად
მათი უგვანო ჩხავილი...

———

დაე, დავკარგო ყოველი,
თუ გინდ სინათლეც თვალისა;
მხოლოდ კი შემრჩეს იმედი
ბრწყინვალე მომავლისა...

გ. მლებავიშვილი.

***

ჩქარა გასწი წინ მეეტლევ!
ჩქარა, მეთქი, გაიარე,
გადავლახოთ ტყე ულრანი,
გადავლახოთ ბედი მწარე!

———

აი, ხედავ, მთის გადალმა,
მზე ბრწყინვალეს სხივ—ნარნარი,—
გასწი,—მეთქი,—გადალახე
ტყე ულრანი, ეკალ-ნარი!

———

იქ ბალია, თვით სამოთხე,—
მოქარგული ყვავილებით...

———

აქ კი—ბნელი სასაფლავო,—
ავსებული კაცთა ძვლებით!

———

იქ ბუნებაც სულ სხვა გვარად
მოუწყვია ცის განგებას;
მაშ, წინ, გასწი, მოსწაფეო
გაიძვერა კაცთა კრებას.

———

ჩქარა, ჩქარა, შენ მეეტლევ!
წინ, წინ გასწი, გაიარე!
მომეწყინა მე აქ ყოფნა,
და შემძულდა მე ეს არე!

სოსო ვარდიძე.

შთაგეჭდილებანი.

დააკვირდით ჰიათურის გზით მიმავალ უცხო მგზავრს. მის აღტაცებას საზღვარი არ აქვს. მას აგიჟებს გზის ორივე მხრით აყუდებული მთები, შემოსილი ტყით და ზოგან ვენახებითაც, რომლის შუა გიჟათ მირბის მდინარე ყვირილა და ამ მდინარის ნაპირზე მიიკლაკნება რკინის გზის ლიანდაგი. ამ მთებს ისე მოუშწყვდევია ეს მდინარე, რომ თავის კალაპოტს ვერსად ვერ გადასცილდება, რაც უნდა ადიდდეს; ზოგგან ისეც გაუწვრილებია სალ კლდეს, რომ ერთი ნაპირიდან კაცი ადვილად გადახტება მეორეზე. ხშირად გაიგონებთ მგზავრებისაგან—ოჰ, რა კაი სახიდე ალაგია, ამის ახლო რომ მცხოვრებლები იყოს. საჩხერის ჭალებს ქვეით შორპნი სადგურამდის მხოლოდ ჰიათურაში ამოითქვამდა ხოლმე სულს ეს მდინარე. აქ მარცხენა მხრით აკრავს პატარა ჭალა; ამ ჭალას ის ადიდების დროს გადაივლიდა ხოლმე და გააფართოვებდა თავის ვიწრო კალაპოტს, მაგრამ მის შემდეგ, რაკი აქ შავმა ქვამ თავი იჩინა, აქ კაცმა შეუკრა მას გზა და ხელოვნურს ვიწრო კალაპოტში ჩააგდო. ახლა ეს ჭალა, რომლითაც ერთ დროს მდინარე ყვირილა ფლობდა, გადაშვებულია მარგანეცის გორებით და ამ გორებსა და მთის ძირს შუა აგებულია რკინის გზის სადგური, და სხვა მრავალი ლამაზი შენობები. ამ სადგურიდან რომ მდინარის მარჯვენა ნაპირს გახედო, თქვენს ყურადღებას მიიპყრობს პატალო მაღალი კლდეები, რომლების წვერიდანაც ეზიდებიან ძირს შავქვას ცხენებითა და ურმებით. მდინარიდან დაწყებული წვერამდე სულ დაკიდებული კლდეა, და ეს კლდე მოფენილია სახლებით, როგორც მერცხლის ბუდეები. დაბლა ამ კლდის ძირსა და მდინარის შუა მიყვება ერთი ვიწრო ქუჩა, რომელზედაც გაყოლებულია სავაჭრო დუქნები. ქუჩიდან კლდის წვერამდი არის კლდეზე გაჭრილი დაკეცილი გზა, რომელზედაც ცხენითა და ურმით ჩამოაქვთ შავი ქვა მიჩვეული კაცი უნდა იყოს, ამ გზაზე მოსიარულე, რომ გული არ წაუვიდეს, როდესაც გზიდან გვერდზე გადაიხედავს.

ამ კლდეზე გაშენებულ სახლებში მისასვლელათ კი ზოგან კიბეებია ქუჩიდან მიდგმული. ამ ძნელად მისასვლელ მხარეზე არის პოლიციის სამართველო, ხაზინა, მომრიგებელ სამსჯავრო, აფთიაქი და სხ. წარმოიდგინეთ, მკითხველო, ქუჩის პირიდან ერთ ადგილას ამ კლდეზე აყუდებული ხის კიბე, ერთ კიბეს რომ გაათავებთ, მას მეორე მოყვება, ამასაც რომ ეივლით, უეჭველად ფეხები მოგვეგვრებათ და ცოტათ მაინც შეჩერდებით. აქედან რაოდენიმე ნაბიჯს ზევით კლდეზე არის მიკოსებული ორ სართულიანი სახლი. უკაცრავად, ორი სართული კი არა, ერთი სართულიც ძლივს არის. ძირა სართული თვითონ კლდეშია გამოჭრილი, მეორე სართული კი ძლივს არის კლდეს მაღლა აშორებული. ამ სახლში არის მოთავსებული მომრიგებელი სამსჯავრო. ეს ისეთი დაწესებულებაა, რომ ჩვენ დალოცვილ იმერეთში კაცს ძნელად ასცილდება აქ მასვლა; მერე ჰიათურაში, სადაც ამდენი მუშაობა, ვაჭრობა, კაცის მოტყუება, ცარცვა-გლეჯა, პირების დარღვევა და სხვა დავიდარაბა არის, ხომ სამსჯავროს უთვალავი სტუმარი ჰყავს.

სამსჯავროში მისვლა თუმცა არსად არ არის სანატრელი, მაგრამ აქ მისვლაში კი ღმერთმა ყოველი კაცი დაიფაროს. მიუხედავად ამისა რომ აქ მისვლა ადვილი არ არის, ხალხი ყოველ დღე ბლომად არის. აყუდებული კიბის თავიდან მიადგებით სამსჯავროს სახლის ერთ კედელს. ამ კედელს უნდა მოუაროთ დასავლეთის მხრიდან გაძკრეთ კლდესა და კედელს შუა. აქ, თუ მშვიდობით აატანეთ, ფიცრებია გადებული ბალკონის კარებთან მისასვლელად. ამ ფიცრებზე რომ შედგებით ფანჯრიდან დაინახავთ მსაჯულის კანცელარიას. ამ კანცელარიაში ხედავთ დამჯდარ მწერლებს და ენატრებით, რომ ისინი ბედნიერები არიან—ზიან თავისთვის სახურავ ქვეშ და შენ კი ერთის მხრით მზე გწვავს და მეორეს მხრით ფეხზე დგომა გაწუხებს და მასთან გეშინია უფრსკრულში არ გადავარდე. ხედავ კანცელარიაში, ვითომ თილისმით გაჩნდაო, რადგანაც შამოდიან ადგილობრივი აბლოკატები ისე, როგორც თავის სახლში, დასეირნობენ და მასლაათობენ მოსამსახურეებთან. ამ დროს კარები, რომლიდგანაც ხალხი უნდა შევიდეს ბალკონზე, მაგრად არის ჩაკეტილი დილის ათ საათამდის. 7—8 საათზე მოგროვილი ხალხი მოუთმენლად უცდის ამ კარების გაღებას,—ზოგი კარების წინ გაყრილ ფიცრებზეა შეჯგუფული, ზოგი ბოძებს, რომლებზედაც ფიცრებია გაყრილი, მოჰკიდებია, რომ იქიდან კლდეზე არ გადავარდეს, ზოგი კლდის ნაპრალში ჩამჯდარა და ხელები იქით აქეთ დაუბჯენია არ გადაგორდეს, ზოგს კი ზევიდან მოუვლია სახლისათვის და კედლის მოყუდებია. ადვილად წარმოსადგენია, რა სიმყოფი იქმნება აქ ზაფხულის სიცხეში, როდესაც ამ კლდეს მზე დაადუნებს.

სწორედ ათ საათზე გაიღო ბალკონის კარები. ხალხი დაინძრა და შეცვივდნენ ბალკონზე. მაგრამ ბალკონმა ნახევარი ძლივს დაიტია, დანარჩენი ისევ გარეთ დარჩა. გავიდა კიდევ რამდენიმე წამი და გაიღო სამსჯავროს ზალის კარები. აქაც იგრიალა ხალხმა და გაივსო ზალა. ეს პატარა ზალა შუაზეა გაყოფილი მოაჯირით, პირველ ნახევარში სულ სამი გრძელი სკამი დგას, მეორე ნახევარი მოსამართლის კაფედრას უკავია. სკამებზე დაჯდომა მოასწრეს ბედნიერებმა, სხვები კი ფეხზე დარჩენ. გამოდის თარჯიმანი, გადახედავს მკაცრი თვალებით და დაიყვირებს: „ფეხზე დგომა აქ არ შეიძლება, ვინც არა ზის, ახლავ გარეთ გავიდეს“. ხალხი, ცოტა არ იყოს ყოყმანობს, მაგრამ, როდესაც თარჯიმანი წინ წამოიწევს და უცენზურო სიტყვებითაც უმასპინძლდებოდა, ყველა ფეხზე მდგომნი გარეთ გარბიან. არ იფიქროთ, პატივცემულო მკითხველო, მე ვისიმე შეურაცხყოფა მსურდეს ამ წერილით, მე მხოლოდ მინდა გავაფრთხილო სხვები, რათა ისინი მაინც ასცდენ იმ გასაჭირს, რაც მე გამოვსცადე აქ წარსული ზაფხულის სიცხეებში, როდესაც უნებლიეთ მოვხვდი ამ სასამართლოში. თუმცა მე სასამართლოში სიარული იშვიათად შემხვდერია და ძალიანაც მეჯავრება, მაგრამ—სიბერემდი სიქაჩლე უწერია კაცსაო, იტყვიან და მეც ასე მომივიდა.—როგორც მრავალი სხვა, მეც გარეთ გამომაბრძანეს და მოგვიკეტეს კარები. ვისიც საქმე ირჩეოდა, იმას დაუძახებდნენ, შემდეგ გარეთვე ისტუმრებდენ, რომ გარეთ ეცადა. აქ დაჯდომა არავის გეირსება,—ყველა ფეხზე ყივავით გაჩერებული. ვფიქრობდი, უეჭველად ამ ხალხს მოაკლდება, რადგანაც ისინი, ვისიც საქმე გაირჩა, წავიდოდენ, მაგრამ ჩემდა სამწუხაროო, ერთიც არ აკლდებოდა.

ზემოური.

(დასასრულ ხვალ.)

რუსეთი.

რედაქციის გაჩხრეკა და გაზეთის შეჩერება.

ქ. სამარიდან გაზეთებს ატყობინებენ, რომ იქ 4 სექტემბერს პოლიციამ გამოცემული ქალის კრასნოშჩეკოვის გაზეთის „ნამ გოლოს“ის რედაქცია გაჩხრიკა. გაჩხრეკის დროს აგრეთვე ზოგი თანამშრომლებიც. ამის გამო გაზეთის მეორე ნომერი ვერ გამოვიდა და გაზეთის გამოცემა განუსაზღვრელ დრომდე შეჩერდა. (დ.)

ბანკები და სამხედრო—სამრეწველო კომიტეტი.

10 სექტემბერს პეტროგრადის ლიტოგრაფიის ქარხნების მუშათა წარმომადგენლებმა მოლაპარაკება გამართეს ქარხნების გამგეებთან შესახებ იმისა, რომ მუშებს სამხედრო—სამრეწველო კომიტეტში არ ენების საწარმოებლათ წინასწარ კრებების ნება მიეცეს. ქარხნების პატრონებმა განაცხადეს, რომ ისინი ამის წინააღმდეგნი არ იქნებიან, თუ მუშებმა გადაწყვიტეს სამხედრო—სამრეწველო კომიტეტებში მონაწილეობა მიიღონ. განზრახვა აქვთ 11 და 12 სექტემბერს ბევრ ქარხანაში მუშების საარჩევნო კრებები გამართონ. (დ.)

„უტრონ იუგა“ დახურეს.

დონის როსტოვიდან იუწყებიან, რომ ატამანის ბრძანებით დაიხურა გაზეთი „უტრონ იუგა“. (თ. ფ.)

ბრაფი ბობრინსკის განცხადება.

მემარჯვენეთა ახალი ლიდერი, გრაფი ბობრინსკი აცხადებს, რომ ამ დღეებში დათვალიერა მან პეტროგრადის ზოგი ქარხნები და იქ მუშების განსაცვიფრებელი პატრიოტობა ნახა.

მოსკოვის ქალაქის უფროსის ახალი ბრძანება.

ქალაქის უფროსის დადგენილებით 3,000 მ. ჯარმი გადაახდევინებენ ყველას ვინც ქუჩაზე მოსახდარ არეულობაში რაიმე მონაწილეობას მიიღებს: 1) პოლიციის მოქმედებაში რითიმე ჩაერევა, 2) ან პოლიციის ბრძანებისამებრ ეზოს კარებს არ ჩაკეტავს. უბრალო მსხვერპლის თავიდან ასაშორებლათ ქალაქის უფროსი აცხადებს, რომ ქუჩებში პოლიციის ყოველგვარ ბრძანებას ყველა დაემორჩილოს. (თ. ფ.)

გაზეთის ფასის მომატება.

პეტროგრადის გაზეთების რედაქტორების თათბირმა დაადგინა გაზეთის ცალკე ნომრის ფასი ერთი კაპიკით გადიდდეს. (თ. ფ.)

ეროვნული ბიბლიოთეკა

დაგვიჯერებდა, რომ სახელმწიფოს ერთგულნი დავრჩით, მსხვერპლი ჩვენი ჩვენ ძალას აღემატება და იმავ დროს კი საკუთარი პოლიტიკური თვითმკვლელობა ნავიდინეთ და თანაც ისეთი, რომ ორ სიტყვასაც ვერ უბედავთ მთავრობას. ამ ბრივ ქუთაისის ქალაქის საბჭოს ნაბიჯი უნაკლოა. მან შეასრულა მოვალეობა არა მარტო ქართველი ხალხის წინაშე, იმით, რომ გამოსთქვა მისი სურვილი, მან პირდაპირ მოიხადა თავისი ვალი სახელმწიფოს წინაშეც მით, რომ ნათელი გახადა მის თვალში ქართველი ხალხის მისწრაფება და ეხლა ამ დეპეშის წყალობით რუსეთი და ქართველი ხალხი კვლავ იცნობენ ერთმანეთს. ეს დეპეშა ერთხელ და სამუდამოთ იტყვის, რომ ქართველი ხალხის მისწრაფება იგივეა, რაც ერთი წლის წინად ომის დაწყებამდე და მაზედ არაფერ გარეშე ძალას არა ვითარი გავლენა არ მოუხდენია. ეს კი დიდი ხანია უნდა გვეთქვა, მას შემდეგ, რაც დეპეშათა ოფიციალურმა სააგენტომ რიზედან გამოგზავნილი დეპეშა გამოაქვეყნა.

მაგრამ არის გარემოება გამომდინარე აქედან, რომელიც ქუთაისის ქალაქის საბჭოს ნაბიჯს არ შეეხება, მაგრამ რომელსაც მჭიდრო კავშირი აქვს მთელ საკითხთან. მოთხოვნილებანი მარტივი და მუდამ ნათელი უნდა იყვნენ; მთავარი კი ის არის, რომ მის მოტივებში სანტიმენტალობას, ადგილი არ უნდა ჰქონდეს. ამის აღნიშვნა საჭიროა, რადგანაც შეიძლება, თვით ჩვენშიც ეხსნან სხვანაირად მოტივები საქართველოს თვითმართველობისა. ჩვენ არას გზით არ უნდა ვიფიქროთ რომ თუ თვითმართველობას ვითხოვთ, ამიტომ კი არა, რომ ომისთვის დიდი მსხვერპლი გავიღეთ. ეს ორნაირად არ არის მართალი ჯერ ერთი, თვითმართველობას მაშინაც კი ითხოვდნენ, როცა არავითარი ომი არ იყო. მეორედ, ომში მონაწილეობას რომ ვიღებთ, ამით ჩვენ სახელმწიფოს ვასრულებთ მხოლოდ. ფრიად საჭიროა იცოდეს ქართველმა ხალხმა, რომ ომში მონაწილეობის გულისთვის თვითმართველობას არ არიგებენ და ქართველებმა, რომ მართლაც ვაჟკაცობა გამოიჩინეს ამ დიდ ომში, ამისთვის მარტო წმიდა გიორგის ჯვარებს მიიღებენ. უფრო სასიხარულო იქნებოდა ჩვენთვის, თუ ისე ავსნიდით ჩვენ ფორმულას როგორც ომის წინა, ისე ომის დროინდელ და ომის მერმინდელ ამბავთა რთულ შედეგს. მსოფლიო ომმა, ცხადია სრულიად ახალი ოდეოლოგია შექმნა, რომელიც ჩვენთვისაც ხელსაყრელია, მაგრამ ჩვენ არ უნდა ავიღოთ ხელი იმ უფლებაზედ, უცილო უფლებაზედ, რომელიც ომის წინათ გვქონდა. ჩვენ რომ ამ უფლებაზედ ხელი ავიღოთ, ამით მაშინ ისიც უნდა ვსთქვათ, რომ მთელი ჩვენი ბრძოლა ასი წლის განმავლობაში ამ უფლების დასაცველად მხოლოდ სისულელე და ცოდვილობა იყო.

თანამედროვე ქართველი ჯარის კაცი მსოფლიო ომში გმირულად მებრძოლი, ცხადია დიდი ზნეობრივი ძალა და საბუთია იმ მოთხოვნილების გასამაგრებლად, რომელსაც წამოიყენებს ქართველი ხალხი. მაგრამ რაკი საქმე ჯარის კაცზედ მიდგა, ჩვენ უსამართლობას ჩავიდენთ, თუ დავივიწყებთ ყველაზედ უდიდეს ქართველ ჯარისკაცს, ირაკლი მეორეს, რომელმაც ხელი მოაწერა ჩვენს უდიდეს საბუთს, 1783 წლის ხელშეკრულებას რუსეთთან. ჩვენ არასოდეს არ უნდა დავივიწყოთ, რომ ისტორიულ საბუთებს, რომელზედაც განისვენებენ ერთა უფლების გარანტიები, ისევ დიდი მნიშვნელობა აქვთ და თვით თანამედროვე ომშიაც ყველაზედ სასირცხვოთ ის იყო აღნიშნული, რომ გერმანიამ ბელგიასთან დადებული ხელშეკრულობა დაარღვია. აი, რას უნდა მივაქციოთ ჩვენი ყურადღება და საით უნდა ვიცქირებოდეთ, როცა მთავრობას ჩვენ მოთხოვნილებაზედ ველაპარაკებით. მაგრამ ყველაზედ უწინ ერთი რამ უნდა ვქმნათ: უნდა დავარწმუნოთ ჩვენი თავი რომ ყველაზედ მეტი მნიშვნელობა სწორედ ამ გარანტიებს აქვთ და ამისათვის ჩვენი ისტორიული საბუთები წინ, მაგიდაზედ, დავიწყოთ.

შ. ამირეჯიბი.

ქართული პრესა.

გაზეთ. „საქართველოში“ დ. კ-ძე სწერს:

როდესაც ყოვლად სამღვდელო ეკზარხოსი პიტირიმი ჩამობრძანდა, სატახტო ქალაქის პრესამ და ადგილობრივმა ჯურნალ-გაზეთობამ მილოცვის განგაში ასტეხა. გვახსოვს, ნეტარი და ტკბილი სიტყვები ღვდელმთავრისა, როგორ სალმუნებით ევლინებოდა ქართველის გულს. გაბრუება და განცვიფრება ერთმანეთს ეცილებოდა. საქართველოს ეკლესიას ეშვენა... საქართველოს სიონი კვლავ გაბრწყინდებაო... იმედები... დაპირებანი... დაუსრულებელი იმედები... ყოვლად სამღვდელო ახალი მწყემსთმთავარი აღთქმას აღთქმაზე სდებდა. საწინდრად ისიც ჰკმაროდა, რომ სიონში პირველად რუს მწყემსმთავრისაგან გაისმა ჩვენს სამშობლო ენაზე ასამაღლებელი! ეს თილისმა ნამდვილ მალამოდ მოეცხო დასერილ გულს. ასამაღლებელს უსათუოდ მოჰყვება განახლება.. რეფორმები... ზოგი იმედები არ ეკრძალებოდა ოცნებათა-ოცნების განხორციელებას, რომ... მათე მეუფება პირველი აიღებს ჩვენი კათალიკოზის კვერთხს... მაგრამ მიდის დრო და აღთქმა აღთქმადა რჩება, ყოველისფერი ისევ ისეა, როგორიც მათი მეუფების ჩამოსვლამდე იყო, თუ მხედველობაში არ მივიღებთ დაწუხრებულ სიონის ოდნავ გაღიმებას, როდესაც მწყემსმთავარი ქართულად ინებებს ასამაღლებლის წარმოთქმას, სხვაფრივ არავითარი სანუგეშო შედეგები.

ყოველ კვირეულ „კოოპერაციაში“ მეთაური თვითმოქმედებისკენ მოუწოდებს ჩვენ კოოპერატივებს.

სამი წლის წინათ მოსკოვის სახალხო ბანკის დამფუძნებელ კრებაზე მისმა წარმომადგენლებმა ერთხმად აღიარეს განაპირა ადგილებისთვის ჯეროვანი ყურადღების მიქცევა, ჩვენს მხარეს პირველი რიგი ერგო განყოფილებიხ გახსნაში. და ეს მიუხედავად იმისა, რომ ძლიერ სუსტად ვიყავით წარდგენილი.

სახალხო ბანკი მოღონიერდა. რუსეთის ცხოვრებაში მან თვალსაჩინო ადგილი დაიკავა უკვე. ცენტრალურ კომიტეტის სათავეში სახალხო ბანკისა და მოსკოვის ცნობილი კავშირი ხელმძღვანელები მოექცნენ! რა თქმა უნდა, მათ მოწოდებას რუსეთის ხალხი ფართოდ გამოეხმაურება!

ცენტრალური საკოოპერაციო კომიტეტი, უეჭველია, რუსეთის ხალხის სათანადო ყურადღებას მიაქცევს ჩვენ თანამოძმე აჭარელთა უმწეო მდგომარეობასაც, ხელს შეგვიწყობს იგი დამშეულ რაიონების მცხოვრებთათვის სამუშაოს აღმოჩენაშიც.

ჩვენც უნდა დავრაზმდეთ მხოლოდ და რაც შეიძლება ჩქარა გავბათ კავშირი ცენტრალურ კომიტეტთან. ჩვენი სამშობლოც მალე უნდა მოიფინოს ადგილობრივი, სამაზრო და საგუბერნიო კომიტეტებით.

ხანა თვითმოქმედებაშია! დაუყონებლივ უნდა მოვიწვიოთ ადგილობრივი და საგუბერნიო კრებები,—შევიმუშაოთ სათანადო სამუშაო გეგმა.

ახალი ამბავი.

ქუთაისი.

ხვალ, კვირას, ქალაქის თეატრში გაიმართება გალაქტიონ ტაბიძის საღამო.

✦ კვირას, 20 სექტემბერს, ქუთ. ქალაქის ბაღში გაიმართება წ.-კ. ს. ქუთაისის განყოფილების მფარველობაში მყოფ ბალახვანის „შოთა რუსთაველის“ სახელობისა და არქელის გორის „აკაკის“ სახელობის წიგნსაცავ სამკითხველოების სასარგებლოთ ქნი ეკ. მ. ფრიკის გამგეობით მეტად საყურადღებო სახალხო სეირნობა ბაზარი აუარებელი გასართობებით, მუსიკითა და ზურნით. ბაღში შესასვლელათ მოზრდილთათვის დანიშნულია ერთი აბაზი, ხოლო ბავშვთა, მოწაფეთა და ჯარისკაცთათვის ორ—ორი შაური.

იმედია ქუთაისის საზოგადოება არ მოაკლებს ამ ორ კულტურულ განმანათლებელ დაწესებულებას თავის ყურადღებას და თავისი მონაწილეობით ხელს შეუწყობს მათ არსებობა-განვითარებას.

✦ ქუთაისის ამხანაგობის დასში მოწვეულნი არიან თბილისიდან ქ-ნი ეფ. მესხი და ი. ზარდალიშვილი, დანარჩენი სია დასის შემადგენლობისა ამ დღეებში გამოქვეყნდება:

✦ ქუთაისის ქალთა ქართულ გიმნაზიაში რეგულიარული მაცადინობა დაიწყო 15 სექტემბრიდან. ჯერ-ჯერობით გახსნილია საანბანო განყოფილების პირველი და მეორე განყოფილება და პირველი კლასი. პირველ კლასში და უფროს მოსამზადებელ კლასებში მიღებული არის ათ-ათი მოწაფე, პირველ განყოფილებაში 11 მოწაფე და საანბანოში კი—7. მოწავლეებათ მოწვეულნი არიან: პირველ კლასში ოლღა ჟეიშვილის ასული, უფროს მოსამზადებელში ეკატერინე ბერიძის ასული; საანბანო და პირველ განყოფილებებში კი ასწავლის ელენე ხაბურზანიას ასული. გალობის მასწავლებელათ მოწვეულია ოლღა შარაბიძის ქალი.

✦ გუშინ დილის მატარებლით თფილისიდან დაბრუნდა ქუთაისის გუბერნატორი ბ. პოტულოვი.

✦ ქუთაისის ქალაქის გამგეობა ატყობინებს ქუჩების სახელის დამრქმევ კომისიის თავჯდომარეს იაკ. სპ. ფინცხავას, დაიჩქაროს მინდობილი საქმე, რადგანაც გუბერნატორი დაუყონებლივ ითხოვს ქალაქის გამგეობიდან ამის შესახებ ცნობს.

✦ გუშინ ქალაქის გამგეობა შეუდგა ბაზინისაგან გამოგზავნილ ფულის დარიგებას, ჯარში გაწვეულ სათადარიგო ჯარის კაცთა ცოლ-შვილის სასარგებლოთ.

✦ ქუთაისის მოვიჭრე. ვარლამ ტარ. ძე ეორეოლაძისათვის, მთავრობას ნება დაურთავს ქალაქში შეხვეული და დაბეჭდილი გაყიდოს ჩვენებური მოკვის ჩაის ფოთოლი, ზომიერ ფასებში.

✦ 18 ეკენისთვეს ლეჩხუმის მაზრის უფროსის ვარდენ ქელბაქიანის თანხლებით, ჩამოიყვანეს დაბლა სვანეთის მკვიდრები 1000 კაცი, სვანები რომლებიც ითხოვდენ ადგილობრივათ, ექიმების შემოწმებაა და ჯანმაღი ვინც გამოდგებოდა მხოლოდ ისინი მიეღოთ წასახურში.

✦ თბილისის სასამართლო პალატის სესია ჩამოვა ქ. ქუთაისში 25 სექტემბერს. სესია დარჩება 10 დღეს და გაარჩევს სხვადასხვა სისხლის სამართლის საქმეს.

✦ თბილისის ქუჩაზე მოვაჭრე დ. მ. მოიშიშვილს მოპპარეს 150 ფუთი შეშის ნაჭერი ღირებული 225 მ. ეკვით შეიპყრეს მ. ლ. რამიშვილი.

✦ ფოთის ქალაქის გამგეობამ, ქუთაისის გუბერნატორს დასამტკიცებლათ წარუდგინა 1 სექტემბრის საბჭოს დადგენილება. 1) რადგანაც ამ ჟამათ ქ. ფოთში არ მოიძებნება ქალაქისთვის შესაფერისი კანდიდატი, ამიტომ ნება დართოს შეადგინოს განცალკევებული კომისია, რომელიც გამოსძებნის შესაფერ პირს ქალ. თავის თანამდებობაზე ასარჩევათ 2) ქალ. თავის არჩევისა და დამტკიცებამდის მიეცეს ნება მდივანს ს. ბ. ოსიძეს დაეხმაროს კალაქის გამგეობას სხვადასხვა საქმის აღსრულებაში.

✦ როგორც ს. ზუბიდან (ლეჩხუმის მაზრა) გვწერენ, ამ ახლო მომავალში მთავრობის განკარგულებით, სახელმწიფო ხარჯით დაარსდება საფერშლო პუნკტი, რომლიდანაც უფასოთ დაეთმოთ მცხოვრებლებს წამალი.

✦ ს. მეკვენის (ლეჩ. მაზ.) საკრედიტო საზოგადოება იმდენათ გაფართოვდა და გადიდდა, რომ იგი არ ყოფნის ადგილობრივ ახლო მახლო სოფლების საჭიროებას, ამიტომ ს. დერჩიის (იმავე მაზ.) მცხოვრებთ განზრახვა აქვს შუამდგომლობა აღძრან, სადაც ჯერ არის, რომ ამ სოფელში გაიხსნას წვრილი კრედიტის განყოფილება.

✦ სარწმუნო წყაროებიდან გვიგეთ რომ, მთავრობის განკარგულებით, ს. ჭრებალოს (ლეჩ. მაზ.) დაარსდება შეერთებული რაჭა-ლეჩხუმის საავადმყოფო 12 ხაწოლით.

✦ 17 ენკენისთვეს სახედრო ოსეთის გზაზე ვიღაც „მელინეიკე“ს გადაუვარდა ეტლი, საბედნიეროთ არავინ დაშავებულა. უკანასკნელმა წყალდიდობამ ისე გააფუჭა გზები, რომ მიმოსვლა ძალიან გაჭირვებულია. ამ გარემოებას ჯერ ჯერობით არავინ აქცევს ყურადღებას.

✦ 13 ენკენისთვეს ღამის 11 საათზე სადგურ ალაბაშლაში მდგომს საქონლს მატარებელს დაეჯახა განჯიდან მომავალი საქონლის მატარებელი №137. დაზიანდა ორთქლმავალი და 13 დატვირთული ვაგონი. დაშავდა რამდენიმე კონდუქტორი.

✦ ხუთშაბათს 17 ეკენისთვეს ივანოვის ქუჩაზე მოვაჭრე ივანე დადუნაშვილს ქურდებმა გაუტეხეს დუქანი და წაიღეს რამდენიმე ფუთი ღვინო. ზარალი ჯერ-ჯერობით გამოურკვეველია.

✦ სექტემბერს უკვალოდ დაკარგული 8 წლის ბავშვი ეო. ასათიანის 15 სექტემბერს ნახეს ს. გეგუთში. ბავშვი თვითონ მისულიყო თავის ნათესავთან.

✦ ქუთაისის წიგნ-საცავ სამკითხველო ჯერ-ჯერობით ისევ დაკეტილია, რადგანაც წიგნების სიის შედგენა გამგეობას ჯერ არ დაუსრულებია.

✦ ივანოვის ქუჩის პირველი შესახვევის მცხოვრებლებმა ოხოვნით მიმართეს ქალაქის გამგეობას, რათა მოკირწყლულ იქნას. ეს შესახვევი 2 წილ ხარჯს თვით მცხოვრებლები კისრულობენ.

✦ როგორც ს. კორბოულიდან (შორაპ. მაზ.) გვწერენ იქ ამ ბოლო ხანში ყაჩაღებმა იჩინეს თავი. ამ ბოლო დროს ებრაელი გაძარცვეს. ასეთივე ამბები მოგვდის სოფ. სვირიდან. ამ რამდენიმე დღის წინ ავაზაკები დაუხვდენ გლეხს ცხადაძეს და ფული მოსთხოვეს, რადგანაც გლეხმა მათი სურვილი არ დააკმაყოფილა, ჭრილობა მისცეს ხანჯლით. გლეხის ჩვენებით, მეორე დღეს დაპატიმრეს ნიკიფორე წაქაძე, პავლე ბრეგაძე, და სილიონ გაჩეჩილაძე.

✦ სამხედრო უწყება განმარტებას იძლევა ხელ ახალი სათადარიგო ჯარის კაცების გადაწინჯვის შესახებ:

მეორეთ შეამოწმებენ სათადარიგო და პირველი ხარისხის იმ ჯარის კაცებს, რომლებიც დროებით ან სრულიად იყვნენ გათავისუფლებული სამხედრო ბეგარისაგან. ისინი კი, რომლებიც საგუბერნიო სამართველოში შემოწმებულ იქნენ, გათავისუფლებული არიან ხელმეორე გასინჯვისაგან.

✦ დღეს ქალაქის თეატრში ახალგაზდა მომღერალი ვარდენ ლორთქიფანიძე. გამართავს კონცერტს სალიტერატურო დრამატიული განყოფილებით. სალამო შესდგება ხუთი განყოფილებისაგან 1. **ალექსანდრე წერეთელი** წაიკითხავს მოკლე რეფერატს **ხელოვნებაზე.** 2. წარმოდგენილი იქნება დრამატიული ეტიუდი ილია ჭავჭავაძისა **„ედგა და შვილი“** (ცოცხალი სურათით). 3. საკონცერტო განყოფილებაში მონაწილეობას მიიღებენ ბ-ნი **ვარდენ ლორთქიფანიძე,** თბილისიდან მოწვეულნი: ცნობილი არტისტი **პროფესორი ბროჯიმუტტინი** (დრამატიული ბორიტონი), ბ. ქ-ნი **ე. ა. ხორანა** (მეცცო-სოპრანო) და ქ-ნი **ანდრანაკა შვილი-ციციშვილიანი** (პიანინო), სკრიპკის დამკვრელი ბ-ნი **კარგოზიანი** და ვიოლონჩელის დამკვრელი ბ-ნი **ხაჩატუროვი** შეასრულებენ **სხვა** და სხვა ოპერის არიებს და რომანსებს. 4. სალიტერატურო განყოფილებაში **მონაწილეობას** მიიღებენ: ქ-ნი ჩარექოროისა, ბ.ბ. დ. თომაშვილი, შალვა დადიანი, ვ. რუხაძე, გ. ტაბიძე, შოთა დადიანი, გუცა, პ. იაშვილი, ილ. ბახტაძე და ილარიონ ქლენტი.

ვარდენ ლორთქიფანიძის დღევანდელ კონცერტისა გამო.

დღეს 19 სექტემბერს ქალაქის თეატრში ახალგაზდა მომღერალი ვარდენ ლორთქიფანიძე მართავს კონცერტს სალიტერატურო დრამატიული განყოფილებით. ყოველი შეგნებული ქართველი ვალდებულია თავისი წვლილი გადადვას ამ კონცერტის სასარგებლოთ. ჩვენ როგორც ეროვნულათ დამონებულს და კულტურულათ ჩამორჩენილ ხალხს დიდი ხიფრთხილე გვმართებს ამა თუ იმ ნიჭიერ ახალგაზდათა წარმატებაში.

მას, ვისაც მთელი თავისი გონება გრძნობით გადაუწყვეტია თავი დაახწიოს ეროვნულ სიდუხჭირეს ის, იმავე თავგამოდებით ხელს უნდა უწყობდეს სამშობლო ქვეყნის წინ სვლას და მის კულტურულ განვითარებას და ეს მოხდება მაშინ, როცა თითოეული ნიჭი ამა თუ იმ სფერაში გამონაშუქი იპოვნის ზნეობრივ და ნივთიერ დახმარებას საზოგადოების მიერ.

სამწუხაროთ ასეთს თანაგრძნობაზე ჩვენი საზოგადოება ძლიერ ძუნწობს, რომელის გამო ქართველ ნიჭიერ ახალგაზდას გაორკეცებით უფრო მეტი სიმძიმის გადალახვა უხვდება განვითარებისა და წინ სვლის გზაზე, ვიდრე ჩვენს მეზობელ ერის შვილებს. ალბრდისა და მემკვიდროებითი თვისებათა წყალობით ქართველი ახალგაზდა შეუწევნელი და უთანაგრძნობო ცხოვრების ათას ნაირ უკულმართობას ვერ უმკლავდება დაბადებისა და ფრთის გაშლის ნაცვლათ, მისი ნიჭი სჭკნება და იფერფლება და ან უფროოთ ესალმება წუთი სოფელს. დროა გავიმსჭვალოთ უფრო მეტი გრძნობიერებით, მეტი სიფრთხილით და ხელი შეუწყოთ თითოეულ ჩვენს ნიჭიერ თანამემამულეთ და ნუ გაუქარწყლებთ მათ ჩვენის გულცივობით იმ განძს, რომლითაც ის ბუნებას დაუჯილდოვებია, თუ რომ მართლაც გულით გვწამს ჩვენი ეროვნული აღორძინება და კულტურულათ წინსვლა.

ვარდენ ლორთქიფანიძე უცნობი არ არის ჩვენი საზოგადოებისთვის; მის ხმას არა ერთხელ დაუტკბია ჩვენ [illegible] დღეს მის კონცერტს ესწრება [illegible] მუსიკალური სასწავლებლ[illegible] გამოჩენილი მომღერალი ბროჯი მუტტინი მისდამი გულწრფელი თანაგრძნობის აღსანიშნავათ. ჩვენ ქუთათურებს უფრო მოკლე მანძილი გვაქვს გასავლელი ქალაქის თეატრადე, ვიდრე თბილისიდან მომავალს ბ. ბროჯი მუტტინს და ნუ დავიზარებთ იქ მისვლას ჩვენივე ძმისა და შვილის დასახმარებლათ. X.

პროვინციის ცხოვრება.

რაცეული (აჭარა მაზრა). რიცეული, სხვათა ძორის, აოცეთს რაჭა ზაზრის ს ფ[illegible]ებს როგორც სხვა და სხვა მდგომარეობით ისე [illegible] ველ ვ[illegible] კულტურული დაწესებულებით ცალსა ი ჩაძოუგდებს. აქ არსებობს სადელის ფოჩტა ტელეგრამის განყოფილება, ორ კლასიანი სამინისტრო სასწავლებელი, ერთ კლასიანი საქალო სასწავლებელი, საკრედიტო ამხანაგობა და წ. ს. სამკითხველო, აგრეთვე რიცეულის ახლოს არის როგორც მოსეშვილის, ისე საიაშვილისაქდა სასოფლო დიდი მთები, რომლიდანაც მზადდება ყოველგვარი ბე-ტყის მასალა და რის საშვალებითაც სოფ. რიცეულში კარგი წარმოებაა გაჩაღებული.

აქ საკმაო ინტელიგენცია იმყოფება. ძლიერ კარგი იქნებოდა ამ ინტელიგენციაში ერთს ვისმე მეთაურობა გაეწია და ყოველივე ზემო ნაჩვენებ, დაწესებულებასთან ერთი აფთიაქიც დაეარსებინათ, რადგანაც რიცეულში, როგორც ადგილობრივ მცხოვრებთა სიმრავლე, აგრეთვე სხვა და სხვა დაწესებულების მოსამსახურეებისა და მთის მწარმოებელ მუშებისათვის აუცილებელ საჭირებას შეადგენს.

საზოგადოთ ინტელიგენცია ხელს უნდა უწყობდეს, ყოველგვარ კულტურულ საქმეს, მაგრამ არ შემიძლია არ ვუსაყვედურო ამ ჩვენს მოწინავე ელემენტებს კულტურულ დაწესებულებებისადმი გულგრილობა. სამკითხველო არც იმდენათ ღარიბია ჟურნალ გაზეთებით და წიგნაკებით, რამდენათაც მკითხველებით, რადგან ადგილობრივ ინტელიგენციას ძვირათ ნახავთ ხოლმე სამკითხველოში და, თუ როდისმე შემთხვევით მოხვდებიან, მაშინაც უბრალო ლაზღანდარობით ატარებენ დროს, რომელსაც ამტკიცებს მათი სამკითხველოს მკითხველთა ხელმოსაწერ ჟურნალში უწეს—რიგო წარწერები.

ორკლასიანი სამინისტრო სასწავლებელი საუკეთესო ერთ სართულიან შენობაშია მოთავსებული, პირველ შეხედვისთანავე მისი გარეგნული სილამაზე მნახველს დიდათ ასიამოვნებს, ხოლო შიგნით კი ჯერ-ჯერობით ისე ვერაა მოწყობილი.

ამ სასწავლებელში ოთხი მასწავლებელია: ერთი ვაჟი, სამი ქალი. ამ მასწავლებლებს გარდა, სხვა ინტელიგენტური ძალებიც არიან. ასე რომ ყველას შეერთებულის ძალით შეუძლიათ ბევრი რამ გააკეთონ ხალხის საკეთილ დღეოთ დღევანდელ მომენტში, ითუ უკეთუ თავის ძალასა და ენერგიას ტყვილა უბრალო დროს გატარებაზე არ დახარჯვენ.

ხოტეველი.

მიხედეთ სოფელს.

დღევანდელმა საერთაშორისო უმაგალითო ომმა სწორედ რომ საშინელი წარუხოცელი ბეჭედი დაასვა სოფლის ცხოვრებას; მისმა სიმძაფრემ და უსაშინელესმა ქარტეხილმა ძირიან-ფესვიანად შეარყია სოფლის მყუდრო და ჩვეულებრივი უშფოთველი ცხოვრება. ომის მრისხანე ტალღების ცემა არაჩვეულებრივ შიშის ზარსა გვრის სოფლის მშვიდობიან მცხოვრებლებს. ერთის სიტყვით, მშრომელი ხალხი დღეს სოფლად ბევრნაირ გაჭირვებასა და ბევრნაირ ტანჯვა-წვალებას განიცდის; გარედან საშინელი თოფ-ზარბაზნის მუქარე ხმა უფრთხობს ძილს და შიგნით

კიდევ ენით აუწერელს მწუხარებასა და განსაცდელს შეუპყრია იგი. რომელი მხრით გნებავსთ გადახედოთ დღეს სოფელს, რომ არ წარმოგიდგესთ თვალ-წინ მწარე სინამდვილე მისი ყოვლად უმწეო მდგომარეობისა.

სოფელი დღეს ყველასაგან მიტოვებულია, ყველასაგან მივიწყებულია და ასე ამ გვარად მითვის მაინცა და მაინც ბევრად არავინ იწუხებს თავს. უმეტესი ნაწილი სოფლის ინტელიგენციისა და შოგზარდი თაობისა რომ უფრთხის სოფლებს და გარბის დიდი ქალაქებისაკენ, ამას მტკიცება აღარ სჭირდება.

ამიტომ იგი ბევრნაირი უმეცრების ბურუსითაა მოცული: ცარცვა-ყაჩაღობას, მეკრთამმობაბოროტებას, ურთ-ერთს შორის მტრობა-შურს, ათასგვარ გრძნეულებას, ჩვეულებრივ მკითხაობა-მარჩიელობას ერთობ ღრმად აქვს ფესვები დღეს კიდევ ბევრგან სოფელში გამჯდარი; თანამედროვე შანტაჟი ხომ მთლად სიცოცხლეს უმწარებს სოფლის ყველა მცხოვრებლებს და თავისუფლად დათარეშობს იგი ჩვენს შორის. აი, ამიტომ დღეს სოფლებში ძალიან საჭიროა, რაც შეიძლება მეტი შეგნებული პირები იმყოფებოდენ და არა მარტო ქარაფშუტა-მაწანწალები. მგრამ რას ვამბობ, აკი მოგახსენეთ ზევით, შეგნებული ნაწილი ჩვენი სოფლის ინტელიგენციისა და მოზარდი თაობისა ქალაქებს უფრო ეტანება—მეთქი?! მაშ, ვინღა დარჩა დღეს სოფელში, რომ მას გაუწიოს რიგიანი ხელმძღვანელობა და გადაარჩინოს როგორმე დაღუპვას? ისევე სოფლის ინტელიგენცია, რომლის შემადგენლობაში შედის სოფლის სამღვდელოება და სოფლის მასწავლებლები. დიაღ, ამათ ბევრი რამ სახარბიელო შეუძლიათ გააკეთონ სოფლის ხალხში, თუ რომ შრომას არ დაზარებენ.

ჩვენდა სამწუხაროდ, უდიდესი ნაწილი მათი მარტო განყენებული, რაღაც ალმაცური თვალით უყურებს სოფელს და უფრო კი თავის საკუთარს „მეს“, თავის საკუთარ პიროვნებას უწევს ანგარიშს. ერთის სიტყვით, ბევრს მათგანს სოფლის ჭირ-ვარამზე ოდნავ წარმოდგენაც არა აქვთ.

ბევრი, ძალიან ბევრი ურევიან ისეთი პირები სოფლის ინტელიგენციის რიცხვში, რომლებიც თავიანთი მოქმედებით სოფლად პირდაპირ თავს აბეზღრებს მცხოვრებლებს, ვერავითარ სიმპატიას ვერ პოულობენ ხალხში და, პირიქ ით, თითით საჩვენებელი ხდებიან მათთვის. ასეთი ინტელიგენტური ძალების ყოლას, ვინც უნდა იყოს იგი: გინდ სოფლის მღვდელი, ანუ მასწავლებელი, ან კიდევ სხვა ვინმე, სწორად არ ყოფნა სჯობია. ნათქვამი რომ ცხად ვყოთ, საკმაოა გავიხსენოთ ამ უკანასკნელს დროს სოფლ სკანდალი (ზემო იმერეთი) მომხდარი ინციდენტი, რომელიც სავსებით ახასიათებს ზოგიერთი ჩვენი მასწავლებლების გმირულს „მოღვაწეობას“ სოფლად. ამ სოფლის ერთმა ყოფილმა მასწავლებელმა თავისი საზიზღარი ვერაგი საქციელით ყველანი უკიდურესობამდის მიიყვანა. ისეთი საქმე ჩაიდინა ამ ვაჟბატონმა. თურმე ზემოდ დასახლებულ სოფელში, მისი იქ მასწავლებლობის დროს, როგორც დანაშდვილებით გავიგეთ ამ ჟამად, დიდი თხოვნებით, სადაც ჯერ არს, და დიდი ვაი-ვაგლახით შესძლეს ადგილობრივმა მცხოვრებლებმა მისი იქიდან სამარცხვინოთ გაძევება, მგრამ დაჰხეთ მასწავლებლის ბედს, არც ახლად გადაყვანილს სკოლაში შეუშვია იგი თურმე მცხოვრებლებს, რადგან წინასწარ გაუგიათ კარგათ მისი ბუმბერაზი პიროვნების ვინაობა. აი ასეთი მასწავლებელი, ან მღვდელი რა კეთილს საქმეს დანერგავს ეგა სოფლის უსწავლელს ხალხში?!

სოფლის სამღვდელოებას და მასწავლებლებს სწორედ რომ დიდი მოვალეობა აწევს კისერზე, თუ ჩაუკვირდება კარგად რომელიმე მათგანი ამ გარემოებას. არიან ისეთი პირებიც სოფლის სამღვდელოებისა და მასწავლებლებში, რომლებიც დიდ ენერგიულ ღვაწლს ეწევიან სოფლად და ნამდვილ ჭირისუფლობას უწევენ სოფლის მშრომელ ხალხს, დიდათ შესტკივათ გული მათთვის, მაგრამ ასეთი პირების რიცხვი მინიმუმს არ ეღეტება.

სოფელი დღეს რომ მეტად სამწუხარო მდგომარეობაშია ჩაგორდნილი და ნამდვილ უპატრონოდაა მიტოვებული, ეს ხომ ყველასათვის აშკარაა, ვინც გინდა არ იბრძვიოს თვალებს. ჯერ არც უწინ იყო იგი სახარბიელო მდგომარეობაში და განსაკუთრებით მას შემდეგ მაინც, რა რომ ეს უსაშინელესი მსოფლიო ომი გამოცხადდა, ბევრნაირი მწუხარების აჩრდილი დასტრიალებს მას თავზე. ძალიან იშვიათად შეხვდები დღეს სოფლად ჩვეულებრივ მხიარულებას; იგი სათაცარი დანაღვლიანებული სახით გამოიყურება და გულის-გამგმირავი სამგლოვიარო აჩრდილითაა მოცული. ან რა აქვს ვინმეს სოფლად სასიხარულო? გარედან ომი და შიგნით ათასნაირი გაჭირვება უხეთქავს გულს! ერთის სიტყვით, ვინც ღრმად ჩაკვირდება დღევანდელს სოფლის მდგომარეობას, მას ნათლად წარმოუდგება თვალ-წინ მისი (სოფლის) უდაბნოსოებური სიცალიერე ყოველის მხრივ. აი, ამიტომ საჭიროა სოფელს მიეხედოთ ყველ მ, საჭიროა მშობელ ხალხს გვერდი ამოუდგეთ ახლოს, ჭირსა და ლხინში მასთან ახლოს ვიმყოფებოდეთ, შესაფერ დარიგებას, შესაფერ ხელმძღვანელობასა და მეთაურობას ვუწევდეთ მას. მარტო ქალაქები არ კმარა, ქალაქებისთვის, რაღა თქმა უნდა, სოფლებიც ერთს უსაჭიროესს საგანს წარმოადგენენ, ამიტომ სოფლის ინტელიგენცია ზნეობრივად ვალდებულია უარყოს თავისი პირადი ანგარიშები ოდნავ მაინც, თავისი ყალბი შეხედულება სოფლის მშრომელს მასზე და რაც შეიძლება მეტი უნარი, მეტი სიფაქიზე გამოიჩინოს გულშემატკივრობის.

თუ სოფელი ღონიერია, ეერწმუნეთ ქალაქიც ღონიერია მაშინ! სწორედ ამ მიზნით სასურველია ჩვენი ინტელიგენცია სოფლად უფრო მეტს სიფრთხილეს და უფრო მეტ ენერგიას გამოიჩენდეს მდაბიო მშრომელი ხალხის გათვითცნობიერებაში, რაც შეიძლება, შესაფერ ხელმძღვანელობას გაუწევდეს მას და არა მარტო „ლოტო-ბანქ-ს-ნარდის“ თამაში და „საღილ-ვახშამში“ უთავბოლო ყაილით ტყუილ-უბრალოდ არ დაკარგავდეს დროს.

ი. ძერწელისპირელი.

ვასუხი

(ბ. კ. წულუკიძეს)

სამშობლოს 173-ე ნუმერში მოთავსებულია ბ კ. წულუკიძის წერილი, რომელიც შეიცავს შეუბრალებელ საბრალმდებლო ოქმს ფოშტის, მოიჯარადრეთა წინააღმდეგ. განვიხილოთ აღნიშნული წერილი:

ცილსწამებაა ბ. წულუკიძის მიერ ის ბრალდება-ვითომც მოიჯარადრენი ხალხს ყვლეფდენ და მგზავრებს ზე მეტს ახდევინებდენ; ანა დამისახელოს ერთი მაგალითი მაინც, რომ მგზავრს „ტროიკა“—სადგურისთვის სავალდებულო ეტლი--შეეკვეთოს და მეტი ფასი გაიღოს. რაც შეეხება შემოხვევას, რომელზედაც წულუკიძე უთითებს ვითომც ფრუიძეს ექვსი კაცისთვის ექვს ექვსი შაურამეტი გადაეხდევინებიოს, თუ მართლა ამგვარ, შემთხვევას ადგილი ჰქონდა, უნდა მოვახსენო, რომ არც ერთი სადგური მთავრობისგან დავალებული არ არის იქონიოს ექვსი ან შვიდი კაცის დასატევი „ლინეიკა“ და ამისთანა რამ ფრუიძემ თუ მიართვა წულუკიძეს ეს მისი ზედმეტი პატივის ცემაა. მართალია, მთავრობის მიერ დაწესებული ნიხრი ნაკლებია, მგრამ ნუ თუ წულუკიძე ფიქრობს, რომ ფოშტის სადგურის მოიჯარადისთვის არაფერი გაძვრებულა, ან მას რადგან მთავრობასთან კანტრახი აქვს შეკრული, ზეციდან მოვლენილი მანანათი შეუძლია გამოკვებოს ცხენები და დააკმაყოფილოს ის ურიცხვი მოთხოვნილება, რომელიც მას აწვის. ეგა, მისი ფიქრი, სხვაა! „მოიჯარადრენი მთავრობის მიერ არიან შეზღუდულ-შებოჭილნი-და ამითი ვისარგებლო და ისინი თავის ქუჩრებიანათ თუნდ მეწყერისაც წაუდია. ნუ დაივიწყებ, ბ. წულუკიძე რომ იგივე ნიხრი არსებობს ახლა, რომელიც არსებობდა ათი და ოცი წლის წინათ. აბა მკითხველმა გასაჯოს: შეიძლება თუ არა ო�nობამდის არსებულ პირობებში ახლა რამე საქმის გაკეთება და შენახვა. მობრძანდეს ბ. კორესპოდენტი და საბუთებით ხელში დაგვმტკიცებ, რომ უკანასკნელი ქონებრივი სახსარი იკარგება ომიანობის დროს მის მიერ ათვალისწინებული ფოშტის სადგურების შენახვაზე.

აქვე უნდა აღვიარო, რომ ზოგიერთ ჩვენებურ ვაჟბატონებს მხოლოო დაწერილი კანონი გაუხლეთ თავის იღლაფთ და მის გარეშე ადამიანობას და ზნეობრივ მოვალეობას ფასს არ სდებენ, თორემ ერთი მიბრძანეთ მეფოშტეს რა ნიეთი შეუძლია ჭიანურს-რომელშიაც ერთი ხუთათ და ათათაც არ ზღვს ფასი; სიიდან რომელი წყაროდან დაფაროს? რასაკვირველია, უმჯობესია და სასიხარულოც იქნება ხალხს საღავათი ექნეს და მთავრობამ ყველა ეს ზღვა, მაგრამ ამის მომხერ ხელელი მოიჯარადრენი არ გახლავან და თუ ბ. წულუკიძე მიიღებს თავის-თავზე, სამადლობელ საქმეს იზამს.

შემდეგ ბრძანებს, რომ მგზავრებს სადგურებზე აჩერებენ და ტალახში ახრჩობენ. მე არა მგონია, რომ ამის მთქმელმა არ იცოდეს, რომ სადგურზე არის განსაზღვრული რიცხვი ცხენებისა, რომლებიც ეთმობა უწინ მომსვლელს, და თუ ბ. წულუკიძის სადგურზე გაჩერება შეხვდა, ალბათ, ეს მოხდებოდა ზემოდასახელებულ მიზეზით, მართალია, მგზავრები ტალახში იხრჩობიან და ხშირათ ფეხით სიარულიც ხვდებათ, ეტლები კი სარებით ამოაქვთ ტალახიდან, მაგრამ ეს უგზოობის ბრალია და ამაზე სდუმს ბ. წულუკიძე.

ილ. ახვლედიანი.

პასუხად.

ს. როხელ ბ. „ზ ე დ ს“.

გაზ. „სამშობ.“ № 112. ნომერში მოთავსებულია ბ. „რახელ გედის“ წერილი, რომელშიაც სხვათა შორის, დაპარაკობს რახი მდგდლისა და მასწავლებლის უვარგისობაზე და დასკვნის, რომ სოფელი, რომელიც მოკლებულია მდგდელსა და მასწავლებელს, თავის დღეში ვერ გამოძვრება ბნელ სიბრმავისა. კეთილი და პატიოსანი მეც ვეთანხმები ბ. რახელ გედს, მაგრამ, რომელ სოფელსაც, ბ. გედისთანა ინტელიგენტი ეყვს, ნეტავი ამ სოფელს!

რაც შეეხება პირველს ეგი. მდგდლის უვარგისობას ამაზე ზედმეტად მიმაჩნია კამათი, რადგანაც სხვის ფეიქლობას ვერ ვიკისრებ მხოლოდ ვიტყვი, რომ ამ მდგდლის მოქმედება ყველამ კარგათ უწყის. ხოლო რაც მასწავლებლის უვარგისობაზე დაპარაკობს არ შემიძლია ორიოდე სიტყვით პასუხი არ გავსცე მას. ბ. გედის სიტყვით როგორც პირველ წერილში აქვს მოთავსებული, (ახ. „სამშობ.“ № 112) მოწაფეთა რიცხვი ამ 2—3 წლის განმავლობაში შესამჩნევათ კლებულობსო და მით სწავლის ნიადაგი ფერხდებაო. ეს თავის თავად ცხადია, თუ მოწაფეთა რიცხვი ეოველ წლობით კლებულობს ეს მასწავლებლის სიზარმაცე არის, როგორც უპასუხია ბ. გედისთვის რახელ გედეხეს: „მასწავლებელი არ გვევარგა და ტეფილა მუშა ხელს გვლებულობთო“ ეს მტკნარი სიცრუეა. პირიქით, როგორც ნამდვილი სიაუთებიდან სჩანს, მოწაფეთა რიცხვი რახის მეოლაში ამ 2—3 წლის განმავლობაშიად კი არ კლებულობს, არამედ კიდეც მატულობს, აი რანაირად. წასრულ 1914 წ. მუაედა სკოლაშიად 84 მოწაფე და 4 განუ. არსებულ პროგრამს სრულად გავდიოდა და ახლაც გავდივარ კარგად და ბეჯითად ამას ნათლად ამტკიცებს სარეგისტიო წიგნში ჩაწერილი შენიშვნება, სადანაც სჩანს, რომ 1914 წ. რახის სკოლაში სწავლობდა 84 მოსწავლე და სადანაც სჩანს, რომ პროგრამა ბავშვებს სრულიად გავლილი აქვთ და საკმაოთ შეუვისებულიც.

რადგანობა მოწაფეებისა 1914—15 სამოსწავლო წელში კი არ შემცირებულა, გადიდებულია 90 მდე. რასაც დასმტკიცებს სკოლის ჟურნალი, სადაც ჩაწერილია მოსწავლეთა სახელგვარი, მაშინ რადგანაც ერთ მასწავლებელს კანონით უნდა ეყოლოდეს 50 მოსწავლე. აქედან აშკარათ სჩანს, რადგანაც სიმართლეს მოგებულია ბ. რახელ გედის წერილი მოსწავლეთა რიცხვის შემცირეთის შესახებ. რაც შეეხება სწავლის საქმეს, თუ რამდენათ ბირნათლათ ვასრულებდა ჩემს მოვალეობასს, ამას ამტკიცებს სარეგისტიო ოქმები 1914 და 1915 წლების.

რახის მასწავ. ლ. ლორთქიფანიძე

ქუთაისის გუბერნიის საერობო აგრონომიულ ორგანიზაციის საჩქარებელ მანდატოთ და აგრონომიულ დახმარების ადგილთა

ს ი ა.

I რაიონი—რაჭის და ლეჩხუმის მაზრები.

(აგრონომი კ. პონასევიჩი—ბრეგალო).

რაჭის მაზრა.

საჩქარებ. ნათესი ბურისა.

სოფ. სორში ოსია ეუმბაშვილთან და ილარიონ რხმალაძესთან; სოფ. ნიგვზნარში პავლე გოგერძიშვილთან; სოფ. წონში მიხეილ ბაქრაძესთან (გასაფულის ფასები).

საჩქარებელი ნათესი სიმინდისა.

სოფ. სადმელში რაჟდენ ჯანელიძესთან; სოფ. სორში ილ. და დიმიტრი რხმალაძეებთან; სოფ. ნიგვზნარში პავლე გოდერძიშვილთან; სოფ. ნაკეთში არსენა ჩალაძესთან.

ჩვეულებ. ნათესი ბალახებისა.

ფრანგული იონჯა.

სოფ. ბაჯში არტემა მაისურაძესთან; სოფ. რიცეულში რაჟდენ ჯანელიძესთან; სოფ. ხიმში ილარიონ გოგობერიშვილთან; სოფ. სორში ილ. რხმალაძესთან; სოფ. ნაკეთში არსენ ჩალაძესთან; სოფ. უწერში სოლომონ მეტრეველთან; სოფ. სორში ილარიონ ხრმალაძესთან (ცერცვა-სოია).

ჩვეულებრივი წამლობა ვენახებისა.

სოფ. ცესში ვენახი ტარიელ სოკალაძესი და ანტიმ. მინდელისა; სოფ. როგში ვენახი ილარიონ რხრმალაძესი; სოფ. ნაკეთში ვენახი არსენ ჩალაძესი; დაბა ონში ვენახი პოლკოვნიკ იაშვილისა.

საჩქარებელი წამლობა ბედებისა.

დაბა ონში პოლკოვნიკ იაშვილთან; სოფ. სორში დიმიტრი რხრმალაძესთან.

საჩქარებელი მეფუტკრეობა.

სოფ. რიცეულში ნიკოლოზ შალამბერიძესთან; სოფ. გორში თემირ. თომაძესთან.

ლეჩხუმის მაზრა

საჩქარებელი ნათესი სიმინდი.

სოფ. ქვიშარში გერმანე ცხვედიანთან; სოფ. ორბელში ვარლამ ლეშკაშელთან; სოფ. ქვიშარში არტემ ცხვედიანთან.

საჩქარებელი ნათესი ბალახებისა.

(ფრანგული იონჯა).

სოფ. ქვიშარში არტემ ცხვედიანთან და ევსევი ცვედიანთან; სოფ. ბრეგალოში არტემ ყიფიანთან; სოფ. ბყვიშში თომა ყიფიანთან; სოფ. ქვიშარში ანდრო ცხვედიანთან; სოფ. ლაილაშში ეკვთიმე თვარაძესთან; სოფ. ბადაგვარში თ-დ შოთა გელოვანთან; გუგულეთში ივანე მახარობელიძესთან.

საჩქარებელი წამლობა ვენახისა

სოფ. ალპანაში ვენახი კოწია ფრუიძესი და ოქროპირ ფრუიძესი; სოფ. ქვიშარში ვენახი სილაძესი; სოფ. ორბელში ვენახი ილია ბურჯალიანისა; სოფ. ლაჯანაში ვენახი ნეოფიტე ლეშკაშელისა; სოფ. ლაილაშში ვენახი ორკლას. სასწავლებელთან; სოფ. ლაჯანაში ვენახი ვარლამ ლეშკაშელთან.

ვენახ-სანერგეები.

სოფ. ბყვიშში არტემ ცხვედიანთან; სოფ ლაჯანაში ვარლამ ლეშკაშელთან.

საჩქარებელი წამლობა ბალებისა.

სოფ. ალპანაში კოწია ფრუიძესთან: სოფ. ლაჯანაში ვარლამ ლეშკაშელთან.

საჩქარებელი ბოსტნები.

სოფ. ლაჯანაში ნეოფიტე ლეშკაშელთან; სოფ. რცხმელურში მღ. ნესტორ თვალდიანთან; სოფ. იპარში მღ. გიორგი პირველთან და გერასიმე გულაძანთან.

ნაჩქარები მაბრაშემოდ.

სოფ. ქვიშარში ევსევი ცხვედიანთან.

(შემდეგი იქნება.)

წერილი რედაქციის მიმართ.

ბ-ნო რედაქტორო! უმორჩილესათ გთხოვთ ამ მცირე ბარათს ადგილი დაუთმოთ პატივცემულ თქვენი გაზეთის „სამშობლოს“ მახლობელ ნომერში და ამით საშუალება მომცეთ უდრმესი მადლობა შეეწიროთ ქვემო აღნიშნულ პირთ წყალტუბის ბაკის სასელობის წიგნთსაცავ-სამკითხველოს მზრუნველი კომიტეტის მხრით: ქ. ქ. ბ.ბ. 1) ნინა ალექსანდრეს ასულს ფანტხავასას, 2) ნინა ბიკერიას ასულს; 3) კოკოლა დიმიტრის ასულს ბერეჟიანასას, 4) ლუბა მიქაბერიძისას; 5) ვლ; და ალ. ვარდენის ძეთ ფანტხავებს; 6) ტარასი სამსონის ძეს ოსელიანს; 7) სიდოვან ბესარიონის ძე მგალობლიშვილს და 8) მიხეილ მახარობლის ძე სიხარულიძეს, რომელთაც კეთილ-ინებეს და ზემო აღნიშნულს ჩვენს დარიბ სამკითხველოს შემოსწირეს პირველმა 45 სხვა და სხვა სახელწოდების ქართული და რუსული წიგნი, მეორემ 4 რუსული წიგნი (მოთხრობები და რომანები) და 9 ნომერი ჟურნალი „ნაკადულისა“ სხვა და სხვა წლების, მესამემ თუ ლად 1 მან., მეოთხემ თუ ლად 3 მ., მეხუთეებმა 3 რუსული წიგნი (სუმაწოდო მოთხრობები) და 8 ნომერი ჟურნალი „ნაკადულისა“ სხვა და სხვა წლების. მეექვსემ 9 ქართული წიგნი, მეშვიდემ თუ ლად 3 მ., ხოლო მერვემ 5 მ. და გარდა სხვა და სხვა პირებიდან, ამ ზაფხულზე მეაბანოთა შორის შეკრებილი 29 მ. და 26 კ.

ამას გარდა ამ ზაფხულზე წყალტუბოში მეაბანოვეთა შორის შეწირულება შეაკროვა ქალბატონმა ტუტუ ბავლეს ასულმა იოსელიანმა და სამკითხველოს გადმოსცა 12 მ. და 10 კაპ., რისთვისაც დიდ მადლობას ვწირავთ როგორც პირადათ მათ, აგრეთვე ეგელა შემწირველთ, რომელთაც თავისი წვლილი არ დაიშურეს და დახმარება აღმოუჩინეს ჩვენს დარიბ სამკითხველოს.

ამასთანავე ბიდიშს ვიხდი შემომწირველთა წინაშე რომ მათ სახელს და გვარს ვერ ვაქვეყნებთ გაზეთის ფურცელზე სიმრავლისა გამო.

კომიტეტის თავმჯდომარე
ბლაღ. მღვ. თ. ფანცხავა.

რედ.-გამომც. ი. თ ცინცაძე.

იბეჭდება და ამ დღეებში გამოვა

გასასყიდათ თომა მთავრიშვილის წიგნის მაღაზიის ახალი გამოცემა
სამსონ დათოშიძის ქართული დედანისადა სამხატვრო ნიმუშებისა.

დაიბეჭდა ა. გარსევანიშვილის წიგნაკი მაია—მათი ყაჩაღათ ოდებული.
იყიდება ყველა წიგნის მაღაზიაში.

მასწავლებელი ამზადებს ყველა საშუალო და დაბალ სასწავლებლისთვის; ვოლნოოპრედელიუშჩის 1 და 2 ხარისხისთვის; პრაპორჩიკების სკოლისთვის; მასწავლებლის ხარისხისთვის; სამინისტროს ტექნიკურის სასწავლებლისათვის, უმაღლეს პირველ დაწყებით სასწავლებლის მოწმოპაბეზე; სპეციალურათ მეტადინეობს **არითმეტიკაში ალგებრაში, გეომეტრიაში და ტრიგონომეტრიაში.** ადრესი: ბორინის ქ. ბალხვანის ქუჩიდან სასაზინო ბალატის ახლოს, სახლი სამხარაძისა. ნახვა დილას 11 საათიდან ნაშუადღევის 2 საათამდის, 5—6 საათამდის. 12—10

გამოვიდა და იყიდება ყველა მაღაზიაში
მთავრიშვილის წიგნის მაღაზიის გამოცემა ქართული ქრისტომატია:
„ჩვენი ძველი მწერლობა და ხალხური პოეზია“,
შედგენილი **ს. რ. ფოლრგაძის** მიერ. ფასი 6 აბაზი.

ვაცხადებ ქუთაისის საზოგადოების საყურადღებოთ, რომ ამა 1915 წლის 20 აგვისტოდან, ვორონცოვის ქუჩაზე, ჩემი სავაჭროს პირდაპირ გაიხსნა

დიდი იაფი ვაჭრობა
ფეხსაცმელეგისა და საგალანტერიო საქონლისა.
რეგლის ფასები 50% -დან 75% -დე დაკლებულია.

თვ. პატივისცემით ლ. მ. ბახტაძე.

თ. მთავრიშვილის და ამხ.
წიგნისა და საკანცელარიო მაღაზიას ამა 1915/16 სასწავლო წლ. დამზადებული აქვს ყოველნაირი
ქართული და რუსული სახელმძღვანელო **წიგნები,**
გეოგრაფიული ატლასები და კარტები და აგრეთვე საკანცელარიო ნივთები: რვეულები, კალმები, კარანდაშები, კალმის ტარები, საწერი და ფანქრის ქაღალდი და სხვა მრავალი საჭირო საკანცელარიო ნივთები. ასევე იყიდება **საუმაწვილო და სახალხო წიგნები, ყველა ახალი ქართული და რუსული ლიტერატურული ნაწარმოები და სხვ.**

თვ.